

Реформи в Україні: громадська думка населення

Дослідження провели Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології з 23 жовтня по 5 листопада 2017 року. Було опитано 1614 респондентів віком від 18 років у всіх регіонах України, за винятком АР Крим і окупованих територій Донецької та Луганської областей. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,6%.

Опитування здійснювалося за фінансової підтримки «Програми сприяння громадській активності «Долучайся!», що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) та здійснюється Рада в Україні.

Для порівняння наводяться дані опитувань, які провели Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва та соціологічна служба Центру Разумкова 22–27 липня 2015 року та 11–16 травня 2016 р.

- Переважна більшість українців не вірить в успішність реформ: переконані в успіху 5%, ще 22% загалом мають віру, проте з певними сумнівами, 27% вже не вірять, проте частка надії ще є, а 40% не вірять в успіх реформ зовсім, притому минулого року зовсім зневірених було менше – 28%.
- Загалом прогрес реформ у суспільній думці оцінюється дуже низько: 41% населення вважає, що взагалі не було зроблено нічого, ще 35% – що зроблено 10% з необхідного, 10% – не більше третини, 0,5% – не більше половини, і лише 0,4% відповіли, що більша частина необхідних реформ вже зроблена.
- На думку громадян, найбільший опір проведенню реформ чинять бюрократія, чиновники (35%) та олігархи (34%). Значна частина українців також вважає гальмом у проведенні реформ уряд (29%) та Президента (25,7%). Щодо рушіїв реформ, українці найбільше покладаються на уряд (30%), Президента (28,5%), населення (27%), громадські організації, волонтерів (26%), країни Заходу (17%). Порівняно з минулим роком дещо більше надій населення стало покладати на себе та на громадські організації й волонтерів і дещо менше сподіватися на країни Заходу. Найкращий баланс в оцінці громадянами ролі у проведенні реформ (тобто переважання в оцінках ролі рушіїв) виявився у самого населення (+25%), громадських організацій і волонтерів (+24%) та країн Заходу (+14%).
- Менше третини українців (28%) готові терпіти подальше зниження рівня власного життя заради кінцевого успіху реформ (із них 7% готові терпіти стільки, скільки потрібно, а 21% – не більше року). Натомість, 37% не можуть терпіти далі, бо їх матеріальне становище нестерпне вже зараз, а 30% – бо не вірять в успіх реформ (порівняно з минулим роком ця зневіра зросла на 10%).
- Більшість населення України (63%) вважає, що держава повинна надавати максимум безкоштовних послуг – освіта, медицина, пенсія, навіть якщо доведеться збільшити податки, не згодні з цим 24%. І лише меншість (20%) підтримує протилежну позицію – що потрібно мінімізувати роль держави, зменшуючи податки для людей, які здатні самі платити за освіту, медицину, накопичувати пенсію.
- Ієрархія найважливіших для українців реформ вже три роки поспіль залишається стабільною: найважливішою є антикорупційна реформа – так вважають майже 60% населення. Далі за рівнем значущості йдуть реформа сфери охорони здоров'я (44%, причому її пріоритетне значення зазначили на 14% більше, порівняно з минулим роком), пенсійна реформа та реформа системи соціального захисту (36%, минулого року – 29%), реформа органів правопорядку (34%), люстрація чиновників (21%), реформа армії, зміцнення обороноздатності (20%). Проте з усіх цих відносно успішними були визнані лише пенсійна реформа (9%), освітня реформа (5%) та реформування армії (5%). Жодної успішної реформи не зазначили 77% населення.

- Водночас українці погано інформовані навіть про ті реформи, які недавно були ухвалені: добре знають про положення освітньої реформи 8%, медичної – 9%, пенсійної – 11%, знають деякі положення, відповідно, 39%, 44% і 47%, а решта або «щось про це чули», або не знають нічого. Ставлення до цих реформ, які тільки розпочалися, можна вважати настороженим: повністю підтримують освітню реформу 11%, медичну – 8%, пенсійну – 8,5%, підтримують деякі положення – відповідно, 39%, 39% і 39%. Не підтримують зовсім найбільше медичну реформу – 41% та пенсійну – 39%, ставлення до освітньої реформи дещо краще – її не підтримують 29%, проте й найбільше тих, хто не зміг визначити свого ставлення – 21%.
- Інформацією про здійснення реформ цікавиться більшість населення України: 11% дуже цікавляться і ще 61% – цікавляться загалом. Слід зазначити, що за останній рік інтерес до цієї інформації зріс на 10%. Не цікаві ці теми 22% населення, причому не цікавляться зовсім лише 6%.
- Лише 7% українців повністю задоволені станом інформування урядом суспільства про свою роботу. Натомість, на думку 38% громадян, інформація, яку дає уряд, часто не відповідає дійсності, 31% вважає, що такої інформації замало, і ще 31% нарікають на її незрозумілість. Водночас 7% переконані, що такою інформацією мають цікавитися фахівці, а не пересічні громадяни (рік тому так вважали 13%).
- Про громадську ініціативу «Реанімаційний пакет реформ» відомо майже 30% українців: 4% добре її знають, 25% – щось про неї чули.
- Лише меншість громадян передбачає, що найближчим часом у їхньому місті чи селі можливі акції протесту: 6% у цьому впевнені і ще 20% припускають таку ймовірність. Натомість 37,5% українців вважають перспективу масових протестних виступів малоімовірною і ще 26% певні, що їх не буде.
- Особисто готові брати участь у акціях протесту 22% українців: 7% – «обов'язково» і ще 15% – «скоріше за все». Не бачать для себе перспективи участі у протестах 67%: 42% – «точно ні» і ще 25% – «скоріше ні».

Результати опитування

Чи вірите Ви в успіх реформ в Україні?

	Липень-2015	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Так, я в цьому впевнений	4,8	5,1	5.5
Загалом вірю, хоча є сумніви	25,6	23,8	21.6
Загалом не вірю, проте якась частка надії ще є	32,2	37,1	26.9
Ні, зовсім не вірю в успіх	30,3	28,1	39.7
Важко сказати	7,1	5,9	6.3

Як Ви оцінюєте прогрес реформ? Скільки було вже зроблено з того, що на цей час влада вже повинна була зробити?

Не зроблено нічого	41.5
Зроблено приблизно 10%	35.2
Зроблено не більше третини	10.5
Зроблено не більше половини	2.5
Більша частина потрібних реформ вже зроблена	0.4
ВАЖКО СКАЗАТИ	9.8

Як Ви вважаєте, хто є головним рушієм і гальмом здійснення в Україні необхідних реформ? (виділіть не більше п'яти)

	Рушій			Гальмо			Баланс (%)		
	07.2015	05.2016	10.2017	07.2015	05.2016	10.2017	07.2015	05.2016	10.2017
Президент	36,8	28,0	28,5	39,1	35,6	25,7	-2,3	-7.6	+1.8
Уряд*	32,0	25,4	30,0	51,5	38,2	29,0	-19,5	-12.8	+1.0
Громадські організації, волонтери	22,4	19,3	25,6	0,5	0.6	1.3	+21,9	+18.7	+24.3
Політичні сили, що складають коаліцію більшості у Верховній Раді*	22,1	17,0	10.8	44,5	26,1	20,0	-22,4	-9.1	-9.2
Населення	18,5	22,3	27,0	2,6	2.3	2.2	+15,9	+20.0	+24.8
Країни Заходу	11,5	21,6	17.2	2,4	4.1	3.1	+9,1	+17.5	+14.1
Влада на місцях	9,0	9,4	10.3	17,5	15,9	7.4	-8,5	-6.5	-2.9
Вчені, науковці	8,3	9,0	10.4	0,5	0.2	1.1	+7,8	+8.8	+9.3
Олігархи	6,9	10,9	3.2	51,5	54,9	34,3	-44,6	-50	-31.1
Опозиція (Опозиційний блок та ін.)	6,2	8,0	4.5	17,2	15,6	11.7	-11	-7.6	-7.3
Політичні сили, що вийшли з коаліції («Самопоміч», «Батьківщина», «Радикальна партія» Ляшка)	–	14,8	6.9		7,9	5.3		+6.9	+6.9
Бюрократія, чиновники	5,5	5,3	1.6	44,0	50,6	34,7	-38,5	-45.3	-33.1
Правоохоронні органи (прокуратура, суди, міліція)	3,6	2,4	1.7	21,4	10,4	10.6	-17,8	-8.0	-8.9
Росія	1,3	1,6	0.2	12,0	17,7	5.5	-10,7	-16.1	-5.3
Інші	2,7	5.0	1.7	1,4	1,5	1.6			
Важко сказати	22	15.5	21.4	6,9	6,6	17.5			

*У 2015 – уряд А.Яценюка, у 2016 та 2017 – В.Гройсмана

* У 2015 році – Партії «БПП», «Народний фронт», «Батьківщина», «Самооборона», «Радикальна партія Олега Ляшка»; у 2016 та 2017 – партії БПП та «Народний фронт».

Чи підтримуєте Ви наступні твердження щодо ролі держави? Жовтень-листопад 2017

	Повністю згоден	Скоріше згоден	Переважно не згоден	Зовсім не згоден	ВВ
Держава повинна надавати максимум безкоштовних послуг – освіта, медицина, пенсія, навіть якщо доведеться збільшити податки для таких людей, як я	30.6	32.1	14.5	9	13.8
Потрібно мінімізувати роль держави, зменшуючи податки для таких людей, як я. Краще я сам буду платити за освіту, медицину, накопичувати пенсію	5	15.3	28.2	32.6	19

Які з реформ, на Вашу думку, є першочерговими? (дайте не більше 5 відповідей)

	Липень-2015	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Антикорупційна реформа	65,2	55,7	59,5
Охорони здоров'я	35,9	33,4	44,3
Пенсійна реформа та реформа системи соціального захисту	39,9	29,1	35,8
Реформа органів правопорядку (судів, прокуратури, міліції)	58,0	40,1	33,8
Люстрація чиновників (перевірки та можливі звільнення)	28,8	20,1	22,2
Реформування армії, зміцнення обороноздатності	30,9	24,0	21,0
Освітня реформа	11,9	10,1	18,4
Податкова реформа	21,5	16,8	9,7
Визначення статусу окупованих територій Донбасу	20,0	12,9	11,5
Реформа у сфері енергетики	-*	11,3	6,9
Реформа децентралізації та регіонального розвитку	17,8	10,2	6,8
Земельна реформа	8,1	10,9	6,7
Реформа виборчого законодавства	14,0	9,0	9,3
Дерегуляція і стимулювання розвитку підприємництва та інвестицій	14,0	10,3	8,3
Реформа державного управління		11,7	6,5
Конституційна реформа	-*	8,1	4,7
Реформа державних закупівель	-*	2,0	2,7
Реформа фінансового сектору	-*	8,4	4,3
Реформа у сфері ЗМІ (Медіа реформа)	1,2	1,5	1,5
Реформа управління державною власністю	-*	5,7	3,1
Інше	1,2	1,1	2
Важко відповісти	4,6	10,9	8,3

- * В опитуванні 2015 року цього варіанту відповіді не було

А які з цих реформ, на Вашу думку, здійснюються успішно?

МОЖЛИВО ДЕКІЛЬКА ВАРІАНТІВ ВІДПОВІДІ

	Жовтень-листопад 2017
Пенсійна реформа та реформа системи соціального захисту	9.1
Освітня реформа	4.7
Реформування армії, зміцнення обороноздатності	4.9
Реформа органів правопорядку (судів, прокуратури, поліції)	3.1
Антикорупційна реформа	2.9
Реформа децентралізації та регіонального розвитку	2.7
Охорони здоров'я	2.0
Визначення статусу окупованих територій Донбасу	0.5
Земельна реформа	0.4
Люстрація чиновників (перевірки та можливі звільнення)	0.3
Реформа державного управління	0.3
Реформа державних закупівель	0.3
Податкова реформа	0.2
Реформа виборчого законодавства	0.2
Конституційна реформа	0.2
Дерегуляція і стимулювання розвитку підприємництва та інвестицій	0.1
Реформа у сфері енергетики	0.1
Реформа фінансового сектору	0.1
Реформа управління державною власністю	0.1
Реформа у сфері ЗМІ (медіа реформа)	0.1
Інше	0.7
ВАЖКО ВІДПОВІСТИ	58.1
ЖОДНА	19.2

Недавно Верховна Рада ухвалила кілька важливих реформ. Наскільки Ви про них знаєте? (Жовтень-листопад 2017)

	Добре знаю про положення реформи	Знаю деякі положення	Щось про це чув	Нічого не знаю	ВВ
Освітня реформа	8.4	38.7	36.6	14.9	1.4
Медична реформа	8.6	43.6	39.8	6.8	1.1
Пенсійна реформа	11.4	46.7	35.2	5.4	1.4

А як Ви ставитеся до цих реформ – підтримуєте чи ні? (Жовтень-листопад 2017)

	Так, повністю підтримую	Деякі положення підтримую, деякі – ні	Не підтримую зовсім	ВВ
Освітня реформа	10.7	39.2	29.1	21
Медична реформа	7.8	38.7	40.8	12.7
Пенсійна реформа	8.5	39.3	39.1	13

А чи цікавитеся Ви інформацією про те, як здійснюються реформи в Україні?

	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Так, дуже цікавлюся	6,6	11.4
Загалом цікавлюся	52,8	61.3
Ні, це мені не дуже цікаво	26,8	16.4
Зовсім не цікавлюся	12,6	6.3
Не відповіли	1,1	1.5

Як Ви оцінюєте стан інформування урядом суспільства про свою роботу та реформи? (оберіть не більше двох варіантів)

	Липень-2015	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Інформації достатньо, і вона зрозуміла. Якщо людина хоче, то вона має можливість розібратися, що робить уряд і які реформи проводить	8,9	5,1	6.9
Інформації про роботу уряду і реформи багато, але вона незрозуміла звичайній людині	24,4	22,1	31.1
Інформації недостатньо. Людина не має можливості розібратися, що робить уряд і які реформи проводить	28,1	34,1	30.7
Інформація, яку уряд дає про свою роботу і реформи, не викликає довіри, бо часто не відповідає дійсності	39,2	38,7	38.3
Інформацією про роботу уряду і реформи мають цікавитися фахівці. Це все заскладно, щоб розповідати всьому суспільству	12,2	12,8	7.7
Важко сказати	6,2	7,9	6.8

Здійснення реформ, цілком імовірно, може призвести до тимчасового зниження рівня життя людей. Чи згодні Ви терпіти певні матеріальні труднощі?

	Захід	Центр	Південь	Схід	Донбас	Україна
Так, готовий терпіти скільки треба, якщо це справді приведе до успіху країни	14,3	10,3	5,1	5,6	2,4	8,5
Якийсь час готовий потерпіти, але недовго (не більше року)	42,7	22,2	20,2	17,5	25,8	27,9
Ні, не готовий, бо не вірю в успішність тих реформ	24,2	21,9	31,5	23,3	31,5	25,2
Не готовий, бо моє матеріальне становище вже зараз нестерпне	13,1	33,3	39,0	49,4	37,5	33,3
Важко сказати	5,7	7,3	4,2	4,1	1,8	5,2

Здійснення реформ, цілком імовірно, може призвести до тимчасового зниження рівня життя людей. Чи згодні Ви терпіти певні матеріальні труднощі?

	Грудень-2014	Липень-2015	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Так, готовий терпіти скільки треба, якщо це справді приведе до успіху країни	10,3	8,5	8,4	6,6
Якийсь час готовий потерпіти, але недовго (не більше року)	33,5	27,9	25,2	21,3
Ні, не готовий, бо не вірю в успішність тих реформ	19,5	25,2	20,5	30,5
Не готовий, бо моє матеріальне становище вже зараз нестерпне	28,9	33,3	38,8	37,2
Важко сказати	7,9	5,2	7,1	4,4

А чи цікавитеся Ви інформацією про те, як здійснюються реформи в Україні?

	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Так, дуже цікавлюся	6,6	11,4
Загалом цікавлюся	52,8	61,3
Ні, це мені не дуже цікаво	26,8	16,4
Зовсім не цікавлюся	12,6	6,3
Не відповіли	1,1	1,5

Чи знаєте Ви про громадську ініціативу «Реанімаційний пакет реформ»?

	Травень-2016	Жовтень-листопад 2017
Так, знаю	4,3	4,5
Щось про це чув	25,4	27,8
Не знаю нічого	70,0	67,3
Не відповіли	0,3	0,4

Як Ви вважаєте, чи можливі найближчим часом у Вашому місті (селі) масові виступи протесту?

	Грудень 2013	Грудень 2014	Грудень-2015	Грудень-2016	Жовтень-листопад 2017
Так, впевнений, що вони будуть	13,2	6,6	6.5	4.2	6.4
Імовірно, що так	18,9	20,3	20.1	19.1	19.8
Малоймовірно	32,7	34,9	37.9	39.6	37.5
Ні, їх не буде	27,2	16,8	20.0	22.2	26.1
Важко сказати	8,1	21,4	15.5	14.7	10.1

Якщо такі мітинги та демонстрації відбудуться, чи візьмете Ви в них участь?

	Грудень 2013	Грудень 2014	Грудень-2015	Грудень-2016	Жовтень-листопад 2017
Обов'язково	9,2	4,4	8.0	4.4	7.4
Скоріше за все, так	18,3	18,2	15.8	15.8	14.8
Скоріше за все, ні	19,4	21,9	21	26.4	25.1
Точно ні	42,6	33,0	38.4	34.8	42.1
Важко сказати	10,4	22,6	16.8	18.6	10.5

Результати опитування: регіональний розподіл

ЧИ ВІРИТЕ ВИ В УСПІХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ? (%)

	Захід	Центр	Південь	Схід
Так, я в цьому впевнений	8.2	6.4	2.7	2.4
Загалом вірю, хоча є сумніви	29.6	17.7	20.3	18.1
Загалом не вірю, проте якась частка надії ще є	29.4	23.6	31.7	21.4
Ні, зовсім не вірю в успіх	25.3	47.0	40.1	50.0
Важко сказати	7.5	5.4	5.2	8.1

ЯК ВИ ОЦІНЮЄТЕ ПРОГРЕС РЕФОРМ? СКІЛЬКИ БУЛО ВЖЕ ЗРОБЛЕНО З ТОГО, ЩО НА ЦЕЙ ЧАС ВЛАДА ВЖЕ ПОВИННА БУЛА ЗРОБИТИ? (%)

	Захід	Центр	Південь	Схід
Не зроблено нічого	32.8	44.4	43.3	48.6
Зроблено приблизно 10%	41.9	33.3	34.4	27.6
Зроблено не більше третини	12.8	10.7	9.9	6.7
Зроблено не більше половини	3.0	3.0	2.0	1.4
Більша частина потрібних реформ вже зроблена	0.5	0.5	0.2	0.5
Важко сказати	9.1	8.1	10.1	15.2

**ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, ХТО Є ГОЛОВНИМ РУШІЄМ ЗДІЙСНЕННЯ В УКРАЇНІ
НЕОБХІДНИХ РЕФОРМ? (%)***

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Президент	22.7	30.2	32.0	29.0
Уряд	27.5	30.1	35.7	23.8
Громадські організації, волонтери	34.5	19.0	27.8	20.5
Політичні сили, що складають коаліцію більшості у Верховній Раді	10.7	8.4	17.2	5.2
Населення	36.8	21.5	28.5	18.6
Країни Заходу	28.9	5.2	22.3	14.8
Влада на місцях	12.7	6.6	13.8	8.6
Вчені, науковці	8.2	3.8	25.8	3.8
Олігархи	3.0	2.3	3.7	4.8
Опозиція (Опозиційний блок та ін.)	2.3	1.1	11.5	5.2
Політичні сили, що вийшли з коаліції ("Самопоміч", "Батьківщина", "Радикальна партія Олега Ляшка")	8.4	5.7	9.0	2.9
Бюрократія, чиновники	1.4	0.7	2.0	3.8
Правоохоронні органи (прокуратура, суди, поліція)	1.4	0.4	3.0	3.8
Росія	0.2	0.0	0.5	0.0
Інші	0.9	1.8	2.2	1.9
Важко сказати	16.1	28.3	11.3	33.3

*Можливо було обирати до 5-ти варіантів відповідей водночас.

**ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, ХТО Є ГОЛОВНИМ ГАЛЬМОМ ЗДІЙСНЕННЯ В УКРАЇНІ
НЕОБХІДНИХ РЕФОРМ? (%)***

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Президент	31.4	22.2	27.2	20.1
Уряд	29.3	24.3	39.4	21.1
Громадські організації, волонтери	0.7	0.5	3.2	1.0
Політичні сили, що складають коаліцію більшості у Верховній Раді	15.9	23.6	24.2	11.0
Населення	1.8	0.5	3.2	5.7
Країни Заходу	1.4	1.4	8.2	1.4
Влада на місцях	6.6	5.2	12.5	5.3
Вчені, науковці	0.9	0.4	2.2	1.0
Олігархи	41.8	38.1	29.4	17.7
Опозиція (Опозиційний блок та ін.)	12.0	15.2	10.2	4.8
Політичні сили, що вийшли з коаліції ("Самопоміч", "Батьківщина", "Радикальна партія Олега Ляшка")	1.6	5.5	7.5	8.1
Бюрократія, чиновники	35.2	32.9	36.7	34.9
Правоохоронні органи (прокуратура, суди, поліція)	13.0	9.3	13.0	4.8
Росія	10.5	4.1	2.5	4.3
Інші	1.1	1.6	1.2	3.3
Важко сказати	18.0	17.9	11.7	26.3

*Можливо було обирати до 5-ти варіантів відповідей водночас.

ЯКІ З РЕФОРМ, НА ВАШУ ДУМКУ, Є ПЕРШОЧЕРГОВИМИ? (%)*

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Антикорупційна реформа	59.9	63.3	52.5	61.9
Реформа органів правопорядку (судів, прокуратури, поліції)	38.5	33.2	37.4	19.0
Пенсійна реформа та реформа системи соціального захисту	38.0	31.7	45.3	23.3
Охорони здоров'я	47.4	44.3	52.5	22.4
Реформування армії, зміцнення обороноздатності	27.1	18.5	25.5	6.2
Люстрація чиновників (перевірки та можливі звільнення)	24.4	20.1	25.5	16.7
Податкова реформа	10.3	5.9	13.1	11.9
Визначення статусу окупованих територій Донбасу	8.7	7.3	15.1	21.9
Реформа децентралізації та регіонального розвитку	6.6	5.0	9.7	6.7
Реформа виборчого законодавства	7.1	7.7	13.4	10.5
Дерегуляція і стимулювання розвитку підприємництва та інвестицій	12.8	2.0	13.1	6.7
Освітня реформа	16.6	14.9	30.2	8.6
Реформа у сфері енергетики	7.3	5.2	7.7	9.0
Реформа державного управління	8.2	3.9	8.9	5.2
Земельна реформа	5.5	6.3	10.1	3.8
Реформа фінансового сектору	4.6	5.4	2.7	3.8
Конституційна реформа	4.6	3.2	5.7	7.1
Реформа управління державною власністю	5.7	1.8	2.7	1.9
Реформа державних закупівель	4.3	2.7	1.7	1.0
Реформа у сфері ЗМІ (медіа реформа)	3.2	0.5	1.2	1.0
Інше	2.5	1.4	1.0	4.3
Важко відповісти	6.8	10.8	5.0	11.0

*Можливо було обирати до 5-ти варіантів відповідей водночас.

А ЯКІ З ЦИХ РЕФОРМ, НА ВАШУ ДУМКУ, ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ УСПІШНО? (%)*

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Антикорупційна реформа	4.1	1.5	3.9	2.1
Реформа органів правопорядку (судів, прокуратури, поліції)	2.8	1.9	3.6	6.3
Пенсійна реформа та реформа системи соціального захисту	10.3	5.7	12.6	8.9
Охорони здоров'я	4.6	0.9	1.4	0.5
Реформування армії, зміцнення обороноздатності	7.4	4.6	4.5	1.0
Люстрація чиновників (перевірки та можливі звільнення)	0.7	0.0	0.6	0.0
Податкова реформа	0.5	0.0	0.3	0.0
Визначення статусу окупованих територій Донбасу	1.6	0.0	0.0	0.0
Реформа децентралізації та регіонального розвитку	4.1	2.2	2.0	2.1
Реформа виборчого законодавства	0.7	0.0	0.0	0.0
Дерегуляція і стимулювання розвитку підприємництва та інвестицій	0.0	0.2	0.3	0.0
Освітня реформа	6.2	2.6	7.0	2.6
Реформа у сфері енергетики	0.2	0.0	0.3	0.0
Реформа державного управління	0.2	0.0	0.8	0.0
Земельна реформа	0.9	0.4	0.0	0.0
Реформа фінансового сектору	0.0	0.0	0.3	0.0
Конституційна реформа	0.2	0.2	0.3	0.0
Реформа управління державною власністю	0.5	0.0	0.0	0.0
Реформа державних закупівель	0.5	0.2	0.0	0.5
Реформа у сфері ЗМІ (медіа реформа)	0.2	0.0	0.3	0.0
Інше	0.7	0.7	0.0	1.6
Важко відповісти	55.4	64.4	55.5	51.6
Жодна	15.6	19.3	16.8	31.3

*Можливо було обирати декілька варіантів відповідей водночас.

НАСКІЛЬКИ ВИ ЗНАЄТЕ ПРО УХВАЛЕНУ ВЕРХОВОНОЮ РАДОЮ ОСВІТНЮ РЕФОРМУ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Добре знаю про положення реформи	6.8	7.1	8.6	14.8
Знаю деякі положення	33.2	41.2	43.7	34.3
Щось про це чув	46.1	33.2	32.3	33.3
Нічого не знаю	12.3	17.9	12.9	16.2
Важко відповісти	1.6	0.5	2.5	1.4

НАСКІЛЬКИ ВИ ЗНАЄТЕ ПРО УХВАЛЕНУ ВЕРХОВОНОЮ РАДОЮ МЕДИЧНУ РЕФОРМУ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Добре знаю про положення реформи	6.8	8.0	6.8	17.1
Знаю деякі положення	35.7	46.8	48.2	43.3
Щось про це чув	48.2	38.8	36.6	31.0
Нічого не знаю	8.4	5.9	6.3	7.1
Важко відповісти	0.9	0.5	2.0	1.4

НАСКІЛЬКИ ВИ ЗНАЄТЕ ПРО УХВАЛЕНУ ВЕРХОВОНОЮ РАДОЮ ПЕНСІЙНУ РЕФОРМУ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Добре знаю про положення реформи	9.3	11.6	9.6	18.6
Знаю деякі положення	40.9	47.9	49.9	49.5
Щось про це чув	44.1	32.5	33.5	26.7
Нічого не знаю	4.8	7.3	4.0	4.3
Важко відповісти	0.9	0.7	3.0	1.0

А ЯК ВИ СТАВИТЕСЯ ДО ОСВІТНЬОЇ РЕФОРМИ – ПІДТРИМУЄТЕ ЧИ НІ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, повністю підтримую	14.1	10.7	9.1	6.7
Деякі положення підтримую, деякі - ні	44.3	38.4	38.5	31.9
Не підтримую зовсім	18.9	25.9	38.0	41.9
Важко відповісти	22.7	25.0	14.4	19.5

А ЯК ВИ СТАВИТЕСЯ ДО МЕДИЧНОЇ РЕФОРМИ – ПІДТРИМУЄТЕ ЧИ НІ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, повністю підтримую	9.8	7.9	6.3	6.2
Деякі положення підтримую, деякі - ні	47.3	39.6	32.8	29.5
Не підтримую зовсім	26.4	37.1	54.1	55.7
Важко відповісти	16.6	15.4	6.8	8.6

А ЯК ВИ СТАВИТЕСЯ ДО ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ РЕФОРМ – ПІДТРИМУЄТЕ ЧИ НІ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, повністю підтримую	10.0	8.6	6.8	8.6
Деякі положення підтримую, деякі - ні	48.4	40.0	33.0	30.5
Не підтримую зовсім	27.7	34.1	50.7	54.3
Важко відповісти	13.9	17.3	9.5	6.7

А ЧИ ЦІКАВИТЕСЯ ВИ ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО ТЕ, ЯК ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, дуже цікавлюся	11.6	12.1	10.1	11.4
Загалом цікавлюся	63.6	61.4	58.9	60.5
Ні, це мені не дуже цікаво	15.5	14.6	20.8	14.3
Зовсім не цікавлюся	5.5	4.8	7.9	9.0
Немає відповіді	1.6	1.8	1.2	1.4
Важко відповісти	2.3	5.2	1.0	3.3

ЯК ВИ ОЦІНЮЄТЕ СТАН ІНФОРМУВАННЯ УРЯДОМ СУСПІЛЬСТВА ПРО СВОЮ РОБОТУ ТА РЕФОРМИ? (%)*

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Інформації достатньо, і вона зрозуміла. Якщо людина хоче, то вона має можливість розібратися, що робить уряд і які реформи проводить	8.6	4.1	5.4	13.3
Інформації про роботу уряду і реформи багато, але вона незрозуміла звичайній людині.	21.4	42.7	24.8	32.9
Інформації недостатньо. Людина не має можливості розібратися, що робить уряд і які реформи проводить	38.6	22.0	41.8	16.2
Інформація, яку уряд дає про свою роботу і реформи, не викликає довіри, бо часто не відповідає дійсності	37.7	35.2	44.1	36.7
Інформацією про роботу уряду і реформи мають цікавитися фахівці. Це все заскладно, щоб розповідати всьому суспільству	7.7	4.8	12.9	5.2
Важко сказати	5.7	8.6	6.4	4.8

*Можливо було обирати не більше 2-х варіантів відповідей водночас.

ЗДІЙСНЕННЯ РЕФОРМ, ЦІЛКОМ ІМОВІРНО, МОЖЕ ПРИЗВЕСТИ ДО ТИМЧАСОВОГО ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ. ЧИ ЗГОДНІ ВИ ТЕРПІТИ ПЕВНІ МАТЕРІАЛЬНІ ТРУДНОЩІ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, готовий терпіти скільки треба, якщо це справді приведе до успіху країни	6.6	7.7	7.9	1.4
Якийсь час готовий потерпіти, але недовго (не більше року)	30.5	18.4	20.8	11.0
Ні, не готовий, бо не вірю в успішність тих реформ	27.7	27.9	34.7	34.9
Не готовий, бо моє матеріальне становище вже зараз нестерпне	29.5	40.1	34.4	50.7
Важко сказати	5.7	5.9	2.2	1.9

ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ ПРО ГРОМАДСЬКУ ІНІЦІАТИВУ "РЕАНІМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ РЕФОРМ"? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, знаю	5.2	5.9	2.5	2.9
Щось про це чув	25.9	33.6	26.1	19.6
Не знаю нічого	68.9	59.9	71.1	76.6
Важко сказати	0.0	0.5	0.2	1.0

ЯК ВИ ВВАЖАЄТЕ, ЧИ МОЖЛИВІ НАЙБЛИЖЧИМ ЧАСОМ У ВАШОМУ МІСТІ (СЕЛІ) МАСОВІ ВИСТУПИ ПРОТЕСТУ У РАЗІ ПОГІРШЕННЯ ЖИТТЯ ЧИ НА ЗАХИСТ СВОЇХ ПРАВ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Так, впевнений, що вони будуть	7.5	9.5	3.0	2.9
Імовірно, що так	22.5	21.2	14.9	20.0
Малоймовірно	30.7	33.8	47.3	42.9
Ні, не будуть	28.4	24.8	27.2	22.9
Важко сказати	10.9	10.7	7.7	11.4

ЯКЩО ТАКІ МІТИНГИ ТА ДЕМОНСТРАЦІЇ ВІДБУДУТЬСЯ, ЧИ ВІЗЬМЕТЕ ВИ В НИХ УЧАСТЬ? (%)

	<i>Захід</i>	<i>Центр</i>	<i>Південь</i>	<i>Схід</i>
Обов'язково	13.4	7.2	2.7	4.8
Скоріше за все, так	18.2	16.3	11.6	10.0
Скоріше за все, ні	23.6	19.7	33.2	27.3
Точно ні	35.7	39.2	49.5	48.8
Важко сказати	9.1	17.6	3.0	9.1